

Dagens frågor

Norrmän reser österut

För första gången sedan 1923 reste i maj i år en delegation från det norska arbetarpartiet till en partikonferens i Kreml. Partiledaren Steen ledde delegationen, som också omfattade så celebra deltagare som stortingspresidenten Guttorm Hansen och LO-ordföranden Halvorsen. Norrmännen träffade toppmän som Suslov och Ponomarev och dryftade aktuella politiska problem.

I över 50 år, alltsedan den senaste socialdemokratiska delegationen reste till Moskva, har partiöverläggningar mellan så olika storheter som det sovjetiska kommunistpartiet och de norska socialdemokraterna ansetts vara olämpliga och rent av skadliga. De två staterna har sina förbindelser på regeringsnivå, men ett demokratiskt arbetarparti borde inte umgås på lika fot med sovjetkommunisterna. Denna uppfattning har alltså de norska socialdemokraterna nu övergivit.

För den norska regeringen är nyheten inte utan problem, ty den har svårigheter med umgänget med regeringen i Moskva. Utrikesminister Gromyko är bjuden till Oslo, men han vill inte komma. Utrikesminister Frydenlund får nöja sig med representanter på lägre nivå. Moskva har föreslagit Norge en fast konsultationsordning när det gäller gemensamma problem inom Nordkalottområdet och vill tydligen inte ha något toppmöte förrän detta system bragts i hamn, något som den norska regeringen har mycket liten lust att gå med på. I denna situation är det då som Kreml kan spela med den norska partiledningen som en slags regering nr 2 och pressar på för att få en gemensam norsk-sovjetisk ordning i norr. Vem som skulle dominera denna ordning är lätt att gissa.

En annan norрман utsattes nyligen för

samma press, nämligen statssekreteraren i det norska försvarsdepartementet Holst, som var på officiellt besök i Moskva. Till sin överraskning fick han träffa försvarsminister Ustinov, som hade med sig fyra generaler. Denne tog upp med Holst alla ryska anklagelsepunkter mot norsk politik, från medlemskapet i Nato till norsk "omedgörlighet" i frågan om gränsdragningen i Berents hav, planen om att lagra amerikanska vapen och annan militär utrustning i Norge till norsk medverkan i operationer med det nya "spionflyget" AWACS. Holst har berättat att han kände sig som en skolpojke som blivit inkallad till rektor för att svara för oskickligt uppförande, men han svarade emot och höll på sin rätt.

När man bedömer detta ur svensk synpunkt är det bara att konstatera, att Nordkalottproblemen är lika aktuella nu som någonsin. Sovjetunionen har bestämda önskemål i detta område och pressar inte bara Finland utan också Norge på medgivanden. Att det nu var försvarsminister Ustinov som uppträdde är också intressant. Det var han som förra året i Helsingfors föreslog gemensamma finsk-ryska manövrer, vilket avböjdes, och nu ingriper han direkt i norsk försvarspolitik och vill få Norge ut ur Nato.

Maktapparaten

En socialdemokratisk seger i 1979 års riksdagsval skulle bli en arbetsseger. Den kan nås trots bristerna och motsägelserna i valprogrammet, trots lappkastet i kärnkraftsfrågan och trots att Olof Palme för stora grupper socialdemokratiska väljare inte framstår som den ledare partiet behöver för 80-talet.

Socialdemokraterna behärskar ett organi-

sationskomplex som kallats den socialdemokratiska maktapparaten. Utöver partiet omfattar den fackföreningsrörelsen och hela raden av stödorganisationer: ABF, Folkets Hus- och Folkets Park-organisationerna, PRO, Hyresgästerna, Unga Örnar, Riksbyggen, BPA m.fl. Sammantaget mobiliseras väldiga opinionsskapande, valorganisatoriska samt sist men inte minst ekonomiska resurser.

Det viktigaste är emellertid de personella resurser som denna maktapparat ställer till partiets förfogande. Det är här avgörandet i en eventuell valseger ligger. Med de genomgående låga eller vikande väljaropinioner det socialdemokratiska partiet har visat blir den självklara strategin att till det yttersta mobilisera de stora personella tillgångar partiet direkt och indirekt förfogar över, från äldermannen Gunnar Sträng till yngste extra biträdande ombudsmannen i Unga Örnar. Målgrupperna är givna. Pensionärerna, hyresgästerna och de unga väljarna hör till de tunga grupperna. För var och en av dem finns en välorganiserad apparat.

Socialdemokraterna har också insett värdet av den kontakt och påverkan som kan skapas på arbetsplatserna. De av partiet initierade fackklubbarna i fackets lokalavdelningar förstärkta med platsombud på de olika arbetsplatserna är en annan viktig del i totalorganisationen.

Maktapparaten är under ständig konsolidering och utbyggnad. I augusti 1977 träffade sålunda Sveriges Allmännyttiga Bostadsföretag (SABO) och Hyresgästernas Riksförbund avtal om fritidsverksamhet. I denna skall inrymmas studieverksamhet, kulturella arrangemang, gårdsfester, hobbyverksamhet samt barn- och ungdomsverksamhet. Enligt avtalet skall anslag utgå från

bostadsföretaget till hyresgästföreningen. SABO och Hyresgästernas Riksförbund rekommenderar att anslaget skall utgå med 0,5 % av under året utgående hyror för bostadslägenheterna i bostadsområdet. En motsvarande verksamhet har redan prövats. Ett exempel är Uppsala. Senast tillgängliga verksamhetsberättelse framhåller "Särskilt väl utbyggt är samarbetet med Unga Örnar." Detta gäller också ABF. Verksamheten har också erhållit kommunala bidrag. En stor del av verksamhetens omslutning utgick som löner och arvoden. En särskild ombudsman har varit anställd.

Maktapparaten har så fått ytterligare en möjlighet att förstärka sin personalorganisation. Väven av parti, fackföreningsrörelse och stödorganisationer med för varje år större inslag av statliga och kommunala bidrag har fått ett alltmera rikt men svåröverskådligt mönster. Det är därför med tillfredsställelse man konstaterar att det på bokhandelsdiskarna ånyo ligger en aktuell upplaga av Erik Anners bok "Maktapparaten". Valåret 1979, det första val på decennier som socialdemokraterna saknar det betydelsefulla stödet av ett regeringsinnehav, äger denna skildring av apparatens uppbyggnad och arbetsmetoder särskilt värde.

En nödvändig förändring

Statsminister Ola Ullsten lät i juli meddela, att han tillställt premiärministern i Vietnam ett brev, i vilket han uttalade regeringens "stora oro" över det sätt på vilket de skåtbåtflyktingarna behandlas. Hans meddelande kom inte en dag för tidigt.

Någon vecka innan hade nämligen regeringarna i EG-länderna bestämt sig för att

stoppa all hjälp till Vietnam så länge utvisningarna av vietnamesiska medborgare pågår i de skamligt brutala former, som båtflyktingarna lider under. Sveriges utrikesminister, hr Hans Blix, föreföll vara ganska oberörd både av EG:s handlande och av flyktingarna. "Sverige vill inte i likhet med EG använda hotet om ett indraget bistånd som slagträ när man framför sin synpunkt på flyktingpolitiken till Hanoi," sade han i en intervju, vilken förmodligen fick hr Ullsten att ingripa. Lagg märke till den moraliserande kritiken av EG-länderna: Sverige bär sig minsann inte lika illa åt!

Det är inte så många år sedan Vietnamdemonstranterna drog fram genom gatorna i Sverige och fördömde USA. Olof Palme var då inte bara kritisk. Han svor. Nu satt det hårt åt att få honom att ens nämna båtflyktingarna. Sara Lidman hade då inte starka ord nog för sina fördömanden. Nu tiger hon, eller kritiserar – flyktingarna.

Hr Bohman har öppet sagt ifrån att Sveriges stöd till krigförande u-länder måste revideras. Beträffande Vietnam har han föreslagit att hjälpen till Bai Bang kunde inställas, medan hjälpen till ett sjukhusbygge borde kunna fortsätta. Detta förefaller vara en framkomlig medelväg. Men hrr Ullsten och Blix kommer inte frivilligt att gå den. I regeringsställning hade de kunnat lägga fram förslag i den riktningen, men de har inte gjort det.

Kommer hr Palme till makten igen blir det naturligtvis ingen ändring beträffande Vietnam. Kuba kommer också att få tillbaka det miljonunderstöd som nu håller på att avvecklas. Att Kuba för krig i Afrika under sovjettryck befäl kommer inte att vara ett hinder. Och den kommunistiske gerillaledaren Nkomo får säkerligen behålla sina an-

slag. Rimligen borde han förlora de svenska u-landsmiljoner, som han av obegriplig anledning fått under åtskilliga år men som nu, då valen genomförts i Zimbabwe Rhodesia, borde dras in. Nkomo får emellertid militär hjälp i form av vapen och ledning från Östtyskland, ett – som bekant – utpräglat socialistiskt land, vid vars sida Sverige ställer upp för att underlätta en revolution.

En majoritet av svenska folket gillar inte detta bruk av u-landsmedel. En ändring är alltså nödvändig.

Åter en u-vecka

I Svensk Tidskrift 1978, nr 5–6, skrev riksledningsledamoten Bo Siegbahn en artikel, i vilken han bla tog upp den genom Svenska kyrkan anordnade Ekumeniska u-veckan och dess angrepp på svenskt försvar. Samtidigt kunde man konstatera att den av Kyrkans centralråd utgivna tidskriften *Vår kyrka* ägnat ett nummer åt sådana angrepp. Att detta inte var en tillfällighet utan gemensamt organiserat stod väl klart för envar. Det har också kunnat visas hur nära en del personer i centralrådet står åsikter som förekommer inom Kyrkans världsråd. Att detta i sin tur är kommunistiskt infiltrerat har gjorts gällande av välunderrättade brittiska och schweiziska kritiker.

Vi tillät oss att vädja till ledningen av Svenska kyrkans centralråd, där ärkebiskopen är ordförande, om ett ingripande mot den ensidiga politisering och vänsterpropaganda, som fått göra sig bred i dessa kyrkliga organ. Vi vet ju att den överväldigande delen av svenska folket vill att Sverige skall kunna försvaras. Vad skulle Kyrkan ha för glädje av att låta sig drivas på tvärs mot den-

na vilja, och detta av politiserande 60-talister?

Men dessa fortsätter, typiskt nog anonymt, på samma sätt som tidigare. Ekumeniska u-veckan har kommit ut med ett "informationsbrev", utan att där anges ett enda namn på någon ansvarig. Endast adressen dit finns, och denna är till Kyrkans hus i Uppsala. Brevet, i A-4 format, kännetecknas av sin förstasida med ett gosshuvud, en pojke med ett antal dynamitpatroner fastspända vid öronen. Smaklösheten och omdömeslösheten är total, men att det gäller hänsynslös propaganda är tydligt.

Fredsfrågorna anges vara veckans program. Till detta kommer också Framtid för våra barn. "Hur länge till kan kapprustningen och kärnvapenspridningen fortgå innan en katastrof inträffar?" Harrisburg manas fram; det höll på att spränga sig självt i luften, påstås det. Ett kärnkraftverk likställs med en kärnvapenladdning, "den 'fredliga' kärnkraften är bara en halvdan biprodukt av den avancerade kärnvapenteknologin" – obs att "fredliga" satts inom citationstecken. "Det fanns redan 1945 fullödiga atomstrids-spetsar" – vilket inte är sant. "Ingen amerikansk militär har klagat över resultaten av provbombningarna i Hiroshima och Nagasaki" – vilket är en notorisk lögn. Man lägger märke till att bilden av de grymma amerikanerna manas fram. Inte ett ord sägs om sovjetryska kärnvapen.

Vem betalar den propagandacentral som Ekumeniska u-veckan är? Om det sker med kollektmedel är detta oanständigt; någon biskop finns väl som kunde ingripa. Det påstås att SIDA lämnar bidrag. Ett område, där finansministerns begäran om sparsamhet med allmänna medel kan genomföras, ger sig då självt.

Lika för lika

Till de socialdemokratiska valförberedelserna i sommar har hört diverse läger för att skola propagandafolket. Ett av dessa läger, ordnat av SSU, fick stor publicitet på grund av de vidlyftiga anordningarna. Läget hade samlat inte mindre än 3000 deltagare och hade förty en hel del typiska socialdemokratiska tätortsinrättningar som "Lägerkonsum" och "Lägets Folkets park". Vi får hoppas att arrangörerna var framgångsrika i att lära deltagarna hur man motiverar uteblivna återbärningar hos Konsum och skaffar kommunala bidrag till Folkets park.

Men läget är som typexempel intressant ur en annan synpunkt, nämligen den ekonomiska. Kostnaderna för ett så stort läger, som varade ca en vecka, måste ju vara svindlande. Hur har de bara råd? Detta blir lättare att förstå om man erinrar sig att SSU är den gemensamma ungdomsrörelsen för SAP och LO. Fackföreningsrörelsens pengar flödar rikligen över socialdemokraternas valapparat just nu.

Man kan undra vad den tredjedel av LO:s medlemmar, som enligt statistiskt säkra siffror röstar borgerligt, i själ och hjärta tycker om detta. Gillar de att deras egna pengar används för att främja en politik, som de är motståndare till? En annan fråga anmäler sig också: hur kan socialdemokraterna med sina LO-stöd på 10-tals miljoner ha mage att motsätta sig det ekonomiska stöd, som enskilda företag ibland lämnar till näringspolitiska organisationer, vars verksamhet ligger i aktieägarnas intressen. Men då höjs verkligen ramaskrin – ungefär som om bolagets tillgångar egentligen tillhörde LO.

Men vi är inte där än, och företagscheferna har allt anledning att stå på sig om de anställdas styrelserepresentanter försöker

stoppa anslag till näringspolitisk verksamhet. Företagscheferna kan ju bara fråga: "när börjar LO ge anslag till de borgerliga partierna?" Först då har socialdemokraterna en moralisk plattform att stå på.

Detta har med stor skärpa påpekats av den borgerliga pressen i Norge, när den norska motsvarigheten till vårt elektriska fackförbund med vilda strejkaktioner försökte stoppa ett partipolitiskt stöd på 150 000 kr från el-arbetsgivarorganisationen "Elektrisk Bureau". Ett antal norska borgerliga tidningar med Aftenposten i spetsen påpekade just det remarkabla faktum, att trots att

c:a en tredjedel av norska LO:s medlemmar röstar borgerligt går alla LO:s politiska anslag till socialistiska organisationer. Så mycket mindre anledning hade ett norskt fackförbund att fatta humör över det blygsamma anslaget från Elektrisk Bureau till dess politiska meningsfränder.

Aftenposten sade det inte direkt, men tanken ligger nära till hands: Varför skulle inte de borgerliga partierna i de nordiska länderna kräva att få anslag från respektive lands LO. Om inte annat skulle det vara roligt och lärorikt att höra motiveringarna för avslagen.